

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12 — Za pò godine K. 6 — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12 i suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, probna pisma i zahvale tiskuju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Dvie pravaške skupštine.

Sutra i prekosutra biti će u Zagrebu glavna skupština hrvatske stranke prava. Na njoj će se, kako dnevni red javlja, razpravljati između ostaloga o radnom aktuelnom programu stranke na polju narodno-gospodarskom, gospodarsko-političkom, socijalnom i kulturnom.

Ova skupština, kako „Hrvatska“ javlja, biti će brojno posječena pa je očekivati da neće ostati pri samom razpravljanju, nego da će se triezno i muževno zaključivati, odnosno da će zaključci skupštine preći u stvarni žilavi rad svih skupština po svim mjestima i kotarima koji tu budu zastupani, a iz ovih na sve ostale. Očekivati je po tom da će u stranci prava u Banovini zavladat duh moderne organizacije, duh zajedničkog rada na svim područjima narodnog života.

S toga gledišta nas veseli zagrebačka skupština, jer se već po dnevnom redu vidi da je među pravašima zavladalo uvjerenje da narodna politika obuhvaća cijeli narodni život, sve njegove potrebe. A to je i pravo, jer nijedna narodna potreba, nijedan narodni čin nije samo politički nego je i socijalni i gospodarstveni. Za to valja da i stranka prava udesi svoj rad tako da bude u suglasju sa narodnim nastojanjem oko političkog, gospodarstvenog, socijalnog i kulturnog napredka. Ovo su sve sredstva da se narod razvije i dovine svoje slobode, pa za to i ta sredstva valja udesiti prema konačnoj svrsi, koju stranka pred očima ima.

Ovo stanovište, tu i tamo u zadnje doba naglasivano, mi smo već iz početka u našem listu obširno obrazložili i često zagovarali, pa nas veseli da i stranka prava u Banovini stupa svojoj organizaciji ističući kao svoj cilj rad na svim područjima narodne djelatnosti. Jedino na taj način t. j. ništa ne propuštajući, može se doći do istinskog narodnog napredka u svim njegovim djelovima i u svim granama njegovog duševnog i fizičkog života. Jedino tako može se doći do prave solidarnosti pravaša svih hrvatskih zemalja.

Teška su danas vremena, a usprkos toga pravaši su razciepani na stranke i stranciće, pa je želiti da svaka pravaška skupina, svaki pravaš uzradi koliko može da se dodje do zajedničke organizacije.

Hoće li se doći? Hoće li pravaši oko toga uzraditi? Vidit ćemo, a u tom pravcu može mnogo učiniti, ako hoće, druga pravaška skupština, koja je sazvana u Spljet za 6 rujna.

Ovu skupštinu saziva Dn. Ivo Prodan. Na dnevnom redu je tačka: „obći domaći i pokrajinski politički položaji“. Ako ova skupština pronikne u obći domaći politički položaj, ako ona uvaži kako treba borbu, koja se vodi između Ugarske i Austrije, pak između Ugarske i Austrije s jedne strane i Hrvatske s druge, mogla bi doći do zaključaka koji bi doveli do jedinstva stranke prava u Dalmaciji a valjda i u svim hrvatskim zemljama.

Mi te zaključke čekamo, a za sada možemo naglasiti, da se načela pravaških čvrsto držimo i da prema njima udešavamo naše držanje u svakom pitanju narodne politike.

Možemo još kazati, da je neoboriva istina da vanjski uplivi djeluju na naše domaće stranke i da ti uplivi često idju preko onih granica, koje svaka stranka treba da čuva nepovrijeđene. Radi tih upliva zadnjih godina sačinjavaju se pod imenom pravaškim ili starčevićanskim političke smjese različitih težnja i ljudi, koje se ne mogu odobriti. I dok se ti uplivi odnosno ljudi, koji tim uplivilima služe iz stanovitih pravaških organizacija ne oduleće, nani neće ostajati ja za buduće nego da se držimo našeg dosadašnjeg nezavisnog pravca.

Medjutim, kako rekomo, čekamo i pozdravljamo svaki korak, koji bi se u Spljetu učinio, da se lašnje dodje do jedinstva stranke prava.

Druga velika slavenska država.

Pod ovim naslovom šalje nam prijatelj lista nazore uvaženog češkog političara o politici južnih i balkanskih slavena. Mi se sa mnenjem g. pisca u glavnom ne slažemo, objelodanjemo članak jedino da se vidi kako mnogi o nami govore bez da dovoljno poznadu predmet.

Gospodin političar, s kojim je naš dopisnik razgovarao, bio bi se izrazio kako sledi: Vi južni Slaveni u cijelom balkanskom poluotoku vodite nerazložitu i nama sjevernim Slavenima u Austriji nepojmljivu politiku koliko međusobno, toliko naprama ostalim Slavenima Austro-Ugarske Monarhije. Vi vodite sićušnu, lokalnu politiku, koja vam ubija i proždire najbolje narodne sile, pa nitkako čudo, da se ne možete zagrjati za politiku utemeljenja druge velike slavenske države i to uprav u srcu Europe.

Plašite se njemačkog „Dranga“ i Austrije a meni nije poznat niti jedan ozbiljni korak, koji biste vi južni Slaveni bili poduzeli da se paralizuje njemačka premoć u sredini Europe. Vi svi sanjate o slobodi, o nezavisnosti, a kažete mi što ste sami činili do sada za vašu slobodu, za vašu nezavisnost? Da se ne bismo krivo razumjeli, da ne biste naopako shvatili moje misli, dozvolite, da vas uvjerim, da nama sjevernim Slavenima, nada sve nama Starčevićima leže južni Slaveni više na srcu nego li vi sami mislite. Kako vam je poznato mi smo Česi kroz petdeset godina borbe proti Niemcima dokazali naše slavensko čustvo. Da nismo u svemu uspjeli, kako bismo mi željeli, ne čudite se. U Českoj se je radilo o tomu da se svlada stoljetni tlačitelj češkog naroda. U glavnom ga se je svladalo. Tomu vam najbolji dokaz jaukanje njemačkih političara, koji dan danas traže garancije od Austrijske vlade, da im se u buduće ne bi moglo otimati česko zemljište, koje oni imaju još u posjedu. Ali česki je narod kroz ovu petdeset godina neumorno radio oko svoje slobode. Glavni razlog da česki narod nije još postignuo sva prava, koja mu u Austriji patre leži u neslozi austrijskih i balkanskih Slavena. Austrijski su Slaveni razciepani, balkanski također.

Ta slavenska nesloga u Austriji i na Balkanu podpomaže njemačku politiku u Austriji i na Balkanu. Ona je jedina kriva tomu, da u Austro-Ugarskoj postoji u obće dualizam; ona je kriva da u Ugarskoj zapovieda magjarski, a u Austriji njemački jezik; ona je kriva da u Austrijskom parlamentu sjedi mal ne polovica njemačkih zastupnika, dok u Ugarskom parlamentu šaka zastupnika zastupa Slavene s onu stranu Litave; ona je kriva da vas Hrvate sveudilj tlače Magjari; ona je kriva da u Bosni i Hercegovini zapovieda protunarodna vlada. Napomenut ću samo još jednu, danas aktuelnu krivnju ove nesloge: Riešenje balkanskog pitanja, bez sudjelovanja balkanskih naroda.

Ovo je javni poraz slavenskoj misli u srcu Europe. Ali ovomu ste porazu najviše krivi vi

sami balkanski Slaveni. Ne ću izpitivati razloge, da li su isti hotimične ili nehotimične naravi.

Spominjem jedino da balkanski narodi niese do sada vodili politiku Slavenstva na Balkanu, već politiku pojedinih slavenskih plemena. Ne poričem ljubav i plemenito čustvo pojedinom slavenskom rodoljubu na Balkanu. Imali ste, a imate i danas velikih rodoljuba, ljudi poštenjaka od pete do glave; ali ljudi kojima je lokalna politika bila vrhunac njihova djelovanja. Dok smo se mi Česi morali kroz petdeset godina baviti lokalnom politikom, da osvajamo jedan po jedan metar našeg od Niemaca nam oteta zemljišta, vi ste balkanski narodi imali jedan dio već u posjedu, dok ste drugi dio dobijali namah na hiljade četvornih kilometara. Svaki metat oteta Niemcima zemljišta mi smo Česi tako utvrdili, da je isti nepredobiv, a kako ste vi utvrdili vaše hiljade četvornih kilometara? Za svakim našim Niemcima otetim metrom zemljišta stoji cijeli česki narod, za vašim hiljadama četvornih kilometara nalaze se ovdje Hrvati, ondje Srbi, tamo doli Crnogorci, a na iztoku Bugari a svaki sa svojim posebnim težnjama, dok se sveudilj međusobno prepirete radi zemljišta, koji se još nalazi u tudnjem posjedu: u Bosni i Hercegovini Srbi-Hrvati i Crnogorci, u Staroj Srbiji i Macedoniji Srbi-Bugari-Crnogorci.

Uvjerem sam da vaši domorodci neće odobravati naše nazore, ali što ćete, mi promatramo balkansko pitanje sa većeg slavenskog pogleda, a ne sa pogleda hrvatskoga, srbskoga, crnogorskog i bugarskog. Ima i kod nas Čeha ljudi, koji stoje na vašem lokalnom stanovištu, koji zabacuju ideju utemeljenja jedne slavenske velevalsti u srcu Europe, i koji dapače u javnosti podupiru vaše lokalne nazore pristajući danas uz politiku Srba i Crnogoraca, a sutra uz politiku Hrvata na Balkanu. Nu ovi ljudi, vjerujte, više škode Slavenstvu na Balkanu, nego li mu pomažu.

Mi smo Staročesi uvijek nastojali podpomažati slavensku politiku na Balkanu. Bilo je dapače doba, kada smo se mi u Českoj nadali pomoći od balkanskih Slavena. Oslobođenje Srbije, Stare Srbije, Bosne i Hercegovine od Turčina, te njihovo pripojenje Austro-Ugarskoj, mi smo Staročesi smatrali pobjedom slavenske misli u srednjoj Europi. U ovom smo uvidjeli naš preporod. Slavenski bi se živalj bio umožio u Austro-Ugarskoj tako da bi pred njim njemačko-madžarski živalj bio u ogromnoj manjini. Pripojenjem spomenutih zemalja ovoj monarkiji Slaveni bi bili došli svugdje u većinu, a ne bi kao sada imali njihovu većinu jedino kod glazbenih kapela austro-ugarskih regimnata i kod bečkih ureda u osobama austrijskih „Dienera“.

Do pripojenja spomenutih zemalja ovoj monarkiji nije došlo. Njemačka, austrijska i magjarska se je politika protivila ovom spojenju. Diplomatičari ovih zemalja uvidili su unapried pogibelj, koja je prietila Njemstvu i Magjarstvu u ovoj monarkiji, pripoje li joj se balkanske zemlje.

Ovi su diplomati, a ne slavenski, bacili u zrak onu praznu dinamitu, na kojoj je bila napisana lozinka „Balkan balkanskima narodima“, u namjeri da sa istom otruju balkanske narode, te i ih zagriju za vlasti, te, neznatne i sićušne narodnosne države, u zlobnoj i proćukanjoj namjeri, da njihove velevalsti prije ili poslie postanu faklični gospodari istih zemalja, bez ikakva straha, e bi se dotične države mogle u čemu protiviti njihovim potanjim aspiracijama. Tako su se stvorile Srbija i Bugarska, tako će se sva je prilika stvoriti Albanija i Macedonija, a možda će i sama Bosna i Hercegovina dobiti samostalnu upravom na papiru dok će sve ove male državice ovisiti o volji i nevolji ostalih velevalsti, i tako će slavenski element na Balkanu biti podpuno odciepljen od nas sjevernih austrijskih Slavena. Oslobljenje austro-ugarskih Slavena s jedne strane, i podvrgnuće balkanskih Slavena pod kontrolu velevalsti s druge strane,

Njemcima i Magjarima biti će lakši posao da i na dalje gospoduju i zapoviedaju s ovu

i s onu stranu Litave, kao što i sa zemljištem od Trsta do Crnoga mora. Uz okolnosti, koje danas vladaju među Slavenima u Austro-Ugarskoj i među onima na Balkanu nije niti moguće danas misliti na utemeljenje druge velike slavenske države u Evropi, koja bi jedina bila kadra da osigura položaj i zemljište Slavenima u Austro-Ugarskoj i na Balkanu.

Sincerus.

Op. Uredništva: Na ove izvode mi ćemo se osvrnuti u dojućem broju.

Balkanske stvari i Srbija.

U zadnjem smo broju na ovom mjestu pretresali viest o mogućem bečkom kongresu, koji bi se po njekima imao sastati ove jeseni u Beču, da definitivno rieši balkansko pitanje. Ali s druge strane pogovara se da neće biti nužde da velevalsti obdržavaju na kakav bilo formalni kongres, već da će poslanici velevalsti u Carigradu na prosto predati Sultanu notu, u kojoj će mu se javiti zaključak velevalsti u pogledu mačedonskog pitanja.

Medjutim dali će se mandatar velevalsti pod jesen sastati u Beču da svetčano proglaše poprimljene zaključke na sastancima u Swinemünde, Wilhelmshöhe, Sömmeringui i Ištu ili će se kraćim putem te zaključke, bez ikakva svetčana proglašenja istih, podistrieti Porti preko poslanika velevalsti u Carigradu posve je nuzgredno za sudbinu Mačedonije.

Njezina je sudbina danas „besiegelt“ riešena, zapečaćena. O tomu nema dvojbe. Javnosti fali jedino detaljna osuda, koju su vladari i njihovi ministri podpisali na svojim sastancima u Swinemünde, Wilhelmshöhe, Ištu i Sömmeringui.

U predprošla dva broja ovog lista mi smo se dovoljno bavili raznim u javnost još ne prdritim osnovama velevalsti glede Mačedonije. Na zahtjev velevalsti glede pravosudja i zaštite kršćana sa strane Porte nismo se niti osvrtni. Ti su zahjevi sa strane velevalsti postavljeni Porti jedino da se umozže naći jedan razlog, koji će opravdati postupanje velevalsti proti Turškoj. Glavni se je akcija velevalsti od vjajkada sastojala u tomu da se podpuno uništi gospodarstvo polumjeseca u Evropi. Velevalsti su tvrdi osvjeđočenja da Porti ne će nikada uspeti provesti u Mačedoniji reforme pravosudja u onom smislu, kako će one tražiti da se provedu. Još manje će moći Porta udovoljiti željama velevalsti u pitanju obrane kršćana. Sve kada bi Porta do u najmanje tančine izpunila zahtjeve velevalsti, ove bi pomoću njihovih potanjih sredstava znale da i nadalje pouzdržavaju krvoproliće u Mačedoniji, te da na taj način pokažu Porti da ona nije kadra udovoljiti pravednom zahtjevu civilizirane Europe.

Da su velevalsti dobro proračunale na sve eventualne prosvjede Porte proti njihovom mišanju u Mačedoniji, govori najbolje uvjeravanje, koje se razširilo iz Išta, da velevalsti žele da se srede nenaslojivi odnošaji u Mačedoniji, a da Mačedonija ostane i na dalje pod suverenitetom Turške.

Medjutim to uvjeravanje iz Ischla ne može biti dokaz da europske vlasti uprav tako misle, tim manje što danas Engleska ne gleda više krivim okom mitrzteškui konvenciju između Rusije i Austro-Ugarske, i to ona ista Engleska koja ni danas ne će da znade za kralja Petra Iga, i koja je uvijek tražila da se što radikalnije postupa proti Turškoj na Balkanu.

Po tomu, prosudjujući stvari, kako treba, može se u istinu utvrditi, da je sudbina Mačedonije riešena i da su se glede tog riešenja sporazumjele i sporazumile Rusija, Njemačka, Englezka, Austrija, Italija. Balkanski narodi, dakle oni koji bi se pitanje najviše ticalo, nisu imali prigode ni da proslave u svojem poslu. Ako se izuzme kneza Ferdinanda, koji je možda za Bugarsku mogao reći koju rieč, drugi niko nije bio u prigodi da za ovih velikih vladarskih dogovora progovori za svoju državu.

U ovom poslu nas zanima najviše uloga, koju je Srbija igrala u koncertu između Desia-

Swinemünde-Semmering-Wilhelmshöhe i Jsla. A po svemu izgleda da je Srbija bila iz ovoga koncepta podpunno eliminirana, biva, da se vele-vlasti nisu na nju osvrnule kao ni na ostale države Balkana.

Barem s njeđne strane nema glasa da bi Srbija bila na koji način aktivno sudjelovala u dogovorima niti glede stare Srbije, a još manje glede Macedonije.

Istina je da je i sa strane velevlasti prihvaćena lozinka „Balkan Balkanskim narodima“, ali dok bi ta lozinka za nas i za države Balkana imala značait slobodu i nezavisnost svih naroda od Triglava do Crnoga mora, za vele-vlasti znači ona samo izliku, pod kojom bi se lašnje i opravdanije imalo protjerati tursko gospodstvo sa Balkana samo za to da to gospodstvo bude zamijeneno sa gospodstvom drugih europskih vlasti.

Prema ovom tumačenju balkanskog, odnosno macedonskog pitanja, razumljivo je da vele-vlasti pristupaju njegovom rješenju bez sudjelovanja Bugarske, Srbije, i Crnogore. Kako već u jednom od prvih članaka napomenusmo radi se ovdje najviše o trgovačkim interesima, o interesnoj sferi velevlasti koje hoće da prošire svoj upliv na Balkan, na Istok, na malu Aziju i t. d., a one svoj cilj mogu postići uprkad prođu preko zahtjeva Turske i balkanskih naroda na dnevni red njihove velevladne politike.

Nego usprkos svih dogovora i prividnih sporazuma dolaze tu velevladi do velikih poteškoća: svaka naravno sebi priče, odnosno ako ne može sebi, priteže zemlji gdje bi joj bio lašnji upliv i financijalno gospodstvo. Tako se već govori da bi se Crnoj Gori dalo nešto posjeda. Isto tako i Bugarskoj, koja bi se prislonila Austriji. A Italija koja je uložila veliki kapital u Albaniju i ustrojila banku u Carigradu da bi se morala zadovoljiti, da radi za drugoga u pogledu zemljišnog posjeda, kad bi u obće došlo da se Balkanske zemlje komu diele ili od Turčina osloboduju.

Ne bi na taj način ostajalo, nego da je uloga „osloboditeljice“ namjenjena Austro-Ugarskoj, odnosno Njemačkoj, koja je već Bosnu i Hercegovinu oslobodila ne za narod naš nego za se. Ali zar da, bi se tim zadovoljila Rusija, Francuzka i druge države?

Teško; i za stalno bi došlo od krvavog obćeg europskog sukoba kad bi velevladi u istinu htjele svoj posjed proširiti po Balkanu oružjem.

Najvjerojatnije je dakle da one tek traže način kako bi svoje interesne sfere proširile u potpunom sporazumu i valjda ne tolikim proširenjem svoga posjeda, koliko gospodarstvenom politikom, trgovinom, željeznicom, u jednu rječ gospodarstvenim podjarmljenjima balkanskih naroda svojim interesima.

Medjutim bilo da one žele riješiti balkansko pitanje oružjem ili drugačije, stalno je da se o njihovim osnovam još u javnosti nezna ništa sigurna, stalno je također da one pristupaju rješenju tog pitanja neobaziruć se na zahtjeve balkanskih država.

Takovo postupanje pokazalo je već Austro-Ugarska, i prije zadnjih sastanaka, prema Srbiji. Od sada ona će biti još bezobzirnija i osornija jer će na svaki način nastojati da prisili Srbiju na popuštanje.

Njeki upućeni tvrde već da će se srbski ministar predsjednik Pašić na povratku iz Karlovih Vari zaustaviti u Beču, da se izmiri sa Austrijom. Isti upućeni politički faktori hoće, da je Pašić dobio mig od ruskog ministra izvanjskih posala Iwolskoga da popusti Austriji, odnosno koncertu, ciele Europe, ako Srbija želi da se velevladi barem u čemu osvrnu na srb-

ske interese u Staroj Srbiji. Nego ako Srbija i postuša ruski mig, nastaje pitanje, kako će se podneti Englezka prama kralju Petru? Da li će ga onda za uzdarje priznati?

To su pitanja na koja je teško odgovoriti. Stalno je jedino da se politikom velevladi, da se po još nepoznatim zaključcima svih sastanaka i dogovora od Desia, Swinemünde, Ischla i Semmeringa stavljaju pred gotov čin i Turska i Srbija i ostale države na Balkanu. A iza toga sledi da je položaj balkanskih država veoma težak, osobito ako je između velevladi u istinu došlo do potpunog sporazuma u balkanskim stvarima. Jer tada svim državam Balkana ne bi ostajalo nego prignuti glavu i izvršiti naloge. Ta bi sudbina bila namjenjena i Srbiji.

Srbiji je do ne davna kao i ostalim državam na Balkanu pomagala Rusija. Njezinom pomoću te države su se i podigle, te su mogle mnogo puta prkositi i jačemu od sebe. Danas je položaj mnogo drugačiji i teži.

Rusije danas u Evropejskoj politici kao da i nema. Tražila je svoje protibite u japan-skim vodam i kinzičkim zemljama, a evo pred nosom joj bili otvoreni putevi svjetske slave i protibi. Poraz ruski u dalekom iztoku znači njegov poraz i u Europi. Za to ruski ministar vanjskih posala Iwolski namiguje Srbiji da prigne glavu pred vlastima koje traže gospodstvo na Balkanu.

Hoće li Srbija moći se uzprotiviti? Hoće li od toga imati koje koristi? Hoće li barem odatičiti od sebe velike štete?

Teško je odgovoriti na to. Mi bi željeli da kraljevina Srbija ne doživi poraz. A kako će biti u istinu, pokazat će brza budućnost.

Asfaltovane ceste i ulice.

Ko što danas u obće čovjek gleda da u-savrši i promiče svoja privatna dobra, tako nastoji da mu i slobodna dobra budu što zgodnija, da mu što bolje odgovaraju potrebama napredka i vremena.

Medju slobodna dobra ubrajaju se ceste i ulice, jer ih primjerenom može svak upotrebljavati. Nego sa cestama i ulicama nije samo škopčana prometna uporaba, saobraćaj, već i koješta drugo, između čega higijenično pitanje odskače kao najvažnije.

Radi tih razloga neprestano se javljala potreba, da se usavršenje tih slobodnih dobara što moguće više dotjera obzirom na njihovu praktičnost, trajnost ili izdržljivost, i obzirom na obću higijenu.

Veliki razvitak cestovnih mreža u velegradovima, koji je nastao usljed jakog porasta pučanstva, nametnuo je odnosnoj grani mjerništva i graditeljstva tolike teške zadatke, koji se tek u novije doba sve povoljnije rješavaju.

Stari način gradje ulica ne odgovara već ni najmanje modernim zahtjevima. Poškalfane ceste, a pogotovije ulice već su danas riedkost. Došlo se pak do spoznaje da ni Macadam, ni kamenite kocke ne odgovaraju u ulicama, u kojima je prolaz velik, jer se na njima gotovo svake godine mora trošiti mnogo za popravke. Počelo se bilo za tim pokrivanjem ulica granitnim kockama, pri čemu je doduše bilo manjeg troška za popravke, ali je bilo za to drugog zla; poslie malo godina kraljili bi se bridovi tih kocka, pa su se morale obrnuti i tako ciele ulice gotovo ponovno graditi. Osim toga opazilo se, da podložak tih granitnih kocka nije solidan, jer su ulice postajale amo tamo vidljivo nejednake u ravnini. Nastajalo se onda popraviti t. j. udesiti bolje i podložak, ali tim se je upalo u novu pogrešku jer, su ulice izgubile mnogo od svoje elastičnosti, a onda je i štropt na njima usljed prolaza postao veći

podignuti se, ali klonom obnemogao opet na dna barke. Starac ovaj, ribar zanatom, odgovori mi franczmi jezikom, koji sam donekle naučio, potuajući se svetom, ali ipak težkom mukom razumio sam od njega, da me je jutrom lagana morska struja dotjerala franczkoj obali, malo niže Nantesa. U zoru pri osvitku dana, udario sam svojim improviziranim brodom o ribarsku barku, a valjda sam pri ovom sudaru zadobio ranu na čelu, koja se eto sve do danas sačuvala, i tu pokaže rukom na široku svoju brazgotinu.

Dobri ovaj ribar odveze me na kraj, gdje su me liepo pazili i njegovali. Uzprkos silnog truda što su ga uložili ovi plemeniti ljudi, da me sačuvaju bodra, zapao sam u silnu vrućicu, u kojoj sam čestokrat vidio sve slike one strašne i kobne noći.

Zdravlje mi se povračalo malo po malo, poslie dugotrajne bolesti, a kad posvema o-zdravim, tvrdio sam odlučio, da nikada više ne podjem na more, protiv kojeg sam od one kobne noći čutio u sebi duboki prezir i odvratnost.

I tako je izdanuo sa groznom viziom pred očima svoje duše, koja mu je prikazivala užasnu onu njegovu borbu s kormilarom u onoj kobnoj noći, onu borbu, u kojoj je on načdo-vječnom silom da sebe spasi zadavio dobrog kormilara.

a i temelji gradjevina trpjeli su više od drmljavine.

Medjutim je i bakteriologija sa zahtjevom da se sa ulica mora odstraniti svaka nečist i prašina, od kojih se razvijaju tolike bolesti. Tehnika je na to uzela sebi zadatak da iznadje vrst takovog pokrivanja ulica, koje bi bilo gladko, bez šepera, nepropustljivo i koje bi se dalo lako čistiti.

Nakon mnogih više ili manje uspješni pokušaja nadvalado je mnijenje, da se ulice moraju urediti sasam obratno, nego li su se uređivale do sada t. j. da podložak ne smije biti elastičan, a pokrov ulica tvrd, nego da podložak mora biti tvrd, a pokrov što moguće više elastičan, gladak i neprobajan.

Tad se je došlo do namisli, da se u tu svrhu upotrebe drvene kocke. No to je bilo samo djelomično dobro, jer još nisu bili iz ključni sastavci (šeperi), kroz koje više manje probijala vlaga.

God. 1872 otkriven je prvi put asfalt u Traversu, nedaleko Neuchatela. God. 1830 stekao je asfalt njeku tehničku vrijednost, jer se tek tada počeli graditi njime trotiroi. God. 1849 švicarski mjerik Meriam najprije je pokrio ciele ulice utvrđenim asfaltom. God. 1854. u Parizu se već pokrivala asfaltom jedna od glavnih ulica u Rue Bergère.

Tako je malo po malo asfalt odnio prvenstvo. A sad da izkažemo koje su mu prednosti. Profil asfaltovanih cesta ili ulica vrlo je pogodan prolazu. Asfaltovana ulica može bit najravnija, te su već određene formule za visinu uličnog luka za razne širine, kao što i odnosna kosina.

T najmanja kosina asfaltovane ulice dostaje, da se ona u brzo osuši i za to je kretanje na svoj takoj ulici sigurno, što na pločniku nije. Klizanje i postavljanje konja na asfaltu predusrećeno je time, što se na mjestima gdje je kosina u dužini veća nego li je razmjer 1:60, izvadja asfaltovanje na žljebove.

Dobro izvedena ulica u asfaltu na dobru podložku od dobre vrsti Portlanda, može veoma dugo trajati uzprkos najjačem prolazu. U Londonu n. pr. u ulici City najveći je prolaz, kakva nema nigdje drugdje na svijetu, pa ipak tu asfalt najliepše odgovara.

U narednom čleku broju razjasniti za što asfaltovane ulice tako dugo traju, a onda ćemo to podkriepiti primjerima.

Naši dopisi.

Iz Prvič-Šepurine.

Troje utopjenika spaseno. U prošlu nedjelju 18. tek u jutro, Ivan Šantič pok. Ante od 28. godina, Šime Alaga Antin od 12. god. i Antica Alaga žena Antina od 33 god. iz Tribunaja, otišli ladjom u Zlarin da obave neke kućne poslove. Na povratku kući oko 10 dana zateče ih ispod Vodica jaka bura koja im pošto ne bijahu vješti upravljati kormilom prevnu ladju. Srećom sva trojica uhvatise se nekako prevrnutu ladju, koja je potopljena morem plovila kamo je vjeter gonio.

Oko 2 sata poslie podne dječak Lav Mišurac u Šepurini upozorio je upravljatelja mjesnog lučkog ureda gosp. J. Marinčkovića, da na moru daleko izpod sela, nad otokom

podignuti se, ali klonom obnemogao opet na dna barke. Starac ovaj, ribar zanatom, odgovori mi franczmi jezikom, koji sam donekle naučio, potuajući se svetom, ali ipak težkom mukom razumio sam od njega, da me je jutrom lagana morska struja dotjerala franczkoj obali, malo niže Nantesa. U zoru pri osvitku dana, udario sam svojim improviziranim brodom o ribarsku barku, a valjda sam pri ovom sudaru zadobio ranu na čelu, koja se eto sve do danas sačuvala, i tu pokaže rukom na široku svoju brazgotinu.

Dobri ovaj ribar odveze me na kraj, gdje su me liepo pazili i njegovali. Uzprkos silnog truda što su ga uložili ovi plemeniti ljudi, da me sačuvaju bodra, zapao sam u silnu vrućicu, u kojoj sam čestokrat vidio sve slike one strašne i kobne noći.

Zdravlje mi se povračalo malo po malo, poslie dugotrajne bolesti, a kad posvema o-zdravim, tvrdio sam odlučio, da nikada više ne podjem na more, protiv kojeg sam od one kobne noći čutio u sebi duboki prezir i odvratnost.

Siromašni mladi kormilar lebdio mi je danju i noću pred očima, — — — bio je toll dobar, ali i toll nesretan mladić!

Time je starac Martin svršio svoju potresnu pripoviedku. — Kaplje suza padale su jedna za drugom iz njegova oka.

I najodvažnije, te dnevni težkim trudom okorjele, mornare ganula je ova potresna pripoviest, te nije bilo oka među njima, koje se ne bi bilo suzama orosilo.

Malo vremena prodje poslie ove pripoviesti u neizmjerne bezkrajno more zaboravi, kad starac Martin završi svoju borbu za život. Zadne rieči koje je tihano slabim iznemoglim glasom izgovarao bile su:

„Idem k dobrome kormilaru“. — „Bože milosrdni oprostii griehie moje, smiluj se meni biedniku!“

I tako je izdanuo sa groznom viziom pred očima svoje duše, koja mu je prikazivala užasnu onu njegovu borbu s kormilarom u onoj kobnoj noći, onu borbu, u kojoj je on načdo-vječnom silom da sebe spasi zadavio dobrog kormilara.

„Tijat“ nešto rek bi izvnuti brod pliva. Gosp. Marinković pogleda na dalekozor i zbilja vidi kako na izvnutro brodići troje utopjenika, mašuć rukama, vapiju pomoć.

Munjevnom brzinom proleti selom glas o tom groznom slučaju i u tren oka zgrmoo se na obalu ogroman broj naroda. Preko 30 odvažnih seljana sa 5 ovećih ladj — predvodjeni od spomenutog lučkog upravitelja Marinčkovića — lavskom srčanošću pohriše da spasu utopjenike.

Parobrod Ugarsko-Hrvatskog društva „Daniel Ernó“ — na komu se nalazio i Presvjeti šibenski biskup D.r Puljišić — prošao je tog časa iz Šibenika put Zadra i premda je prošao ne daleko utopjenika, bio je neopazice dobro napried odmakao, nu vidiv toliko Šepurinskih brodova i razgledav pravac kuda ovi onako naprešno plove, te opaziv izvnuti brod povratio se i on natrag da utopjenicim pruži svoju pomoć.

Jako ustrašene i iznemogle utopjenike spasi la je ladj koja je prva do njih došla, te ih odma odvezla u Šepurinu, kamo su od darežljivih seljana bili okriepljeni i u suha odiea preobučeni; dočim izvnutu ladju hrabri i odvažni Šepurinci, uz pripomoć dotičnog parobroda, poslie 1. sata napornog rada, potegnuse u Šepurinsku luku.

I. — c.

Iz Promine.

Nazad 4 godine Ministarstvo je dozvolilo da bude postavljena kolosianica od Oklaja do Knina svaki danom izvan nedjelje. U tu svrhu bijaše razpisana natječaj u „Dalmatinskom obavijetlju“.

Natjecatelj iz mjesta bijaše nekoliko, a također iz Vrbnika i Knina.

Stavno je da najviše ponude bijahu iz Promine, pošto svaki u svome mjestu ima lakšu zgodu.

Očekivali smo neustrpljivo tu uzostavu, ali ne lezi vraže, što se dogodi? Ministarstvo kašnje 3 mjeseca od izdatog natječaja opozivlje odluku i uzkradživa kolosianicu na veliko čudo i nezadovoljstvo Prominskih obćinara. Usljed pritizbe, nastojanja i posredovanja, dođe napokon naredba od Ravnateljstva, da se odmah stvar uredi ali u velikoj prešnosti prekoračila se granica tim, što je zakupština bez natječaja ustupljena posp. Paški Požuru iz Knina.

Kad je proti tome Obćina protestirala, jer zapostavljanje mješćani, Ravnateljstvo odvratio, da opozvati ne smije svoje naredbe. Kako se to dade razumjeti? Ministarstvo nazad 4 godine, kako rečeno, dozvoljava kolosianicu, naredjiva da se otvori natječaj, prima molbe natjecatelja, a do tri mjeseca opozivlje, da ne treba Kolosianice, pa zdrav razum donosi da se je morao opozvati i natječaj.

Kada je sada nova odluka mora da bude i nov natječaj! Zašto Ravnateljstvo ne smije opozvati ustup izdan gosp. Požuru? Državna poduzeća valja da sledje javno po natječaju, Tako je svukud. Zar i u tome Dalmacija čini iznimku?!

Iz Sinja.

Danas poslie svečanom svršene hrvatske neke igre „Alke“ prije govora načelnika Tripača, četinski prisutni narod na hiljade sakupljen, jednodušno uz ciele svećenstvo i mnogobrojno građianstvo odatiče se, ne htijuć naučimoo slušati Tripalov govor. e da mu na taj način pred mnogim strancima, a i pred cielom Dalmacijom, izkaže svoje negodovanje i nepouzdanje, te da dokaže kako ne želi da mu onakovi upravitelji bilo u čemu prednjače — i kako smatra ciele Tripalovu kuću svojom pivjaticom,

U BORBI ZA ŽIVOT.

Grozan bljesak razsvietli konac ove ubojne borbe, u kojoj kormilar napokon zaglavi.

Ovdje starac Martin prestade govoriti, zaklopi oko, te zašuti i zaplače. Uspomena na onu strašnu noć previse ga razutizila, i te ležao par časa kao, da je u njeju nestalo života.

Svima koji slušahu tu groznu pripoviest iz grudi se izvine teški uzdah, kao da im se sa prsiju odvalio silni teret.

Nakon par časa starac Martin otvori oko, te tužno i sumorno oko sebe pogleduv reče:

„U prvom trenutku kada dođoh k sebi činilo mi se kao da sam tonem, ali nije potrajalo dugo, te brže uhvatim kormilar, za sebe prisvojio, pa zaskočim na nju i počnem se namještati kako bih mogao udobnije i laglje upravljati njome.“

Drhtao sam što od čine, što od uzbuđenosti po cielom telu, čulo sam kako mi sile malo po malo malakšu, uda moja počela

svojim umetom. Nadati se je, ako im je imalo još do svoga obraza, da će Tripalović čim prije sa obćinskoga polja odstupa, i dok to ne učine milom ili silom, nikad narod neće biti miran, zadovoljan i spokojan.

Inače je i ove godine ovom prigodom dohrilo u Sinj mnoštvo naroda, te je sajam prošao u cijeloj svojoj ukupnosti liepo i uredno.

Samo stranci, kao što i cijelo obćinstvo u velike zamjeraju što obćina nema toliko samilosti, eđa bi polila vodom puteve kojima procesija prolazi, i tim zapriječila vitlanje silne zadržane prašine. To bi se posve lako mogla učiniti, pošto na tri mjesta ima bunare žive vode uz iste pute, kojima obhod prolazi.

Viesti

Zalhorn bilježak za izpravu, kao što i mjeničnih blanketa, kojim je do sad obskrbljen mjestni c. k. carinarski ured, nije moguće udovoljiti svim potrebama mjesta, pa se čuje više puta opravdana želja u gradjanstvu, da bi se ta zalhorn povećala i da se carinarski ured obkrbi većim brojem mjeničnih blanketa osobito s hrvatskim tekstom. Upozorujemo na to nadležnu vlast.

Zbog sumnje počinjene kradje dovedeni su u obćinske zatvore i predani Državnom odvjetništvu Mijo Petković Jakovljevi i otac mu Jakov iz Vrpolja, što bi bili nječkim odneli sa oltara crkve u Vrpolju neke zlatne i srebrne predmete prigodom sjame i blagdana Vel. Gospe. Pali su pod sumnju, jer je Mijo Petković ponudio jednoj zlatirji u Šibeniku par zlatnih naušnica, jedan srebrni prsten i još nešto srebra. Iz obavljenih redarstvenih izvada proiziđe, da su ti predmeti bili zbilja odneseni sa crkvenog oltara, kamo ih je stavljao Jakov Petković, otac Mijin, dne 14. i 15. tek. kolovoza, kad ih je primao od zavjetovnog svijeta.

Pranje u nečistoj vodi. U Vrulji kod Šupukove mlince svršava u more konao pokrajinske bolnice. Tu je u moru uvijek mutno od nečisti, što u nj dospjeva. Na istome mjestu šibenske pralje peru rubeninu i vunu, ne znajući kakvih posljedica može imati pranje robe u takovoj kužnoj vodi.

Preporučamo nadležnoj vlasti, da bi unaprijed zabranila svako pranje na onom mjestu. Najbolje bi bilo, kad bi se konao udeseo tako, da se nečisti izlije tamo gdje se more mieša, jer na položaju, u kojem se sada nalazi konal, more je uvijek mirno, jer sa svih strana zatvoreno. Do koga je, nek to čim prije uredi, jer je zdravlje svakome najmilije.

Za „Družbu Sv. Ćirila i Metoda za Istru“ primila je mjestna podružnica K 70. — skupljenih dneva 18. ov. mj. na piru mladomisnika Don Mate Berača. Od gosp. G. Koštana K 2. u počast blagopok. E. Jukić od gosp. Franje Sormilića K 2. u počast blagopok. Elvire Kriletić, od gosp. G. Koštana K 2. u počast blagopok. V. Paladina, od gosp. Antuna Ćirilija K 2. u počast blagopok. Milana Benkovića. — Svega K 78. Prije izkazanih K 25641 Ukupno K 33441. — Napried za našu Istru!

Ratno brodovlje. Jučer u jutro prispio je u našu luku odio ratnog brodovlja sustavljen od 6 oklopnjača, 6 krstaša i 19 raznih torpedača pod zapovjedništvom podamirala Zieglera.

Sutra u jutro odlazi. Koncem mjeseca ciele austrijska ratna eskadra okupit će se u riečkom zaljevu da pričekaju najavljen dvie japanske oklopnjače.

Još neurednosti traju na pošti, radi kojih ne možemo da udovoljimo opravdanim željama i zahtjevima naših predbrojnika i dopisnika. Tako smo današnji dopis iz Promine primili kasno, a mogao je izići još u prošlom broju, da nam je pismo stiglo, kad je moralo. Kad će ovo prestati?

Iz Knina primismo dug dopis, u kojemu se nižu tužbe na postupanje ondješnjeg obćinskog redarstva osobito prigodom praćenja obćinobolnog Špire Škarice u Šibenik, koji je od udaraca putem bio izmrcvaren i sav modricama obdaren. Redarstvo je za to pod izragom. Najviše se tuže na srbske redare, koji zlostavljaju i progone Hrvate, osobito hrvatsku omladinu. U tome se opaža i velika pristranost, jer srbski mladići mogu činiti što hoće, njima ni mukae. Ne znamo hoće li ovo još koliko trajati, ali ako se ovakim zastranicama redarstva ne stane na kraj dok je na vrijeme, moglo bi doći do neugodnih posljedica, za koje bi odgovarali oni, koji su nad obć. redarstvom.

Trgovina ljudskim mesom. Austrijska vlada češće kroz svoje glasilo „Smotru“ upo-

zoriva naše pučanstvo na teško stanje izseljenika u Americi, nu vladini ljudi, mjesto gubiti se u prazne rieči, imali bi se uhvatiti djela. Znamo, teško je obustaviti seleenje onomu koji svojim novcem hoće da seli. Ali svakoj vladi nameće se dužnost izviditi i zapriječiti izseljivanje onima, koje bezdušni agenti namame: da mogu i bez novca u Americu, pa da će lahko kroz po godine taj trošak doći onom svom „dobrotvoru“ u radnji izplatiti. Tim izseljenik postaje sužnjem, robom. Na ovaki način dosta je našeg biednog težaka bilo opremijeno iz Zagorja i Ravnih Kotara, sad se proteglo i na primorje. Čujemo da na ovaj način selenja sprema se do četrdeset Zloseljana i da u ovom nečistom poslu vode glavnu rieč agenti Antuljić Uroda iz Zlosela i neki Šime Jakovljević iz Benkovca. Evo oružnicima posla, a ne lovcati lovačke puške.

Sokolstvo i „Banketi“. Kod nas u Dalmaciji napredujemo kao — raci, pa za što ne bi i u Sokolstvu!

Nakon svesoskolskog sleta u Zagreb, kao da zaredala među sokolstvom manija oponašati gospodju banicu i u skoro najzabitijim mjestima pri sokolskim svečanostima, izletima i zabavama upriličivati „bankete“.

To nas baca stotine godina natrag, u srednji vek kad su pojedini velikaši i velmože imali svoji svoji vojsku, svoje utvrđene kule i gradove, a narod bio kmet i roblje. Velikaši i velmože češće upriličivali bi „turnire“. I dok bi „plemenita krv“ plivala u lasti i slasti, vojska je bila prepuštena sebi, jer pri bogatiji i razkošnoj sofri, poljodjelac i radnik zaudarali bi po gnjoju i smoli — „plemeniti krvi“.

Dalje vuče od gospode, tako i sokolstvo nek se čuva „banketa“, ako ne će da u povoju ugine.

Za kojega vruga međusobno zovemo se braća! Brate vodja, brate starosta kad je u vježbam; a kad je za objedom, onda se ovaj pretvara u „banket“ za pozvanike i odabranike, da poljodjelac i radnik — a tih je 90 po sto u sokolstvu — ne bi im pokvarili ukus i pravu! Zaudaraju gnjom i smolom!

Ovliko u dobroj namjeri izvaša

Zavao Roca.

Kongres jugoslavenskih književnika. Bugarsko književničko i novinarsko društvo upravelo je poziv na sva jugoslovenska književnička društva, da se III. kongres jugoslavenskih književnika i novinara udese polovicom rujna. Kongres bi se imao obdržavati ili u Zagrebu ili u Dubrovniku.

Prvi kongres bio je 19. do 20. kolovoza 1905. u Beogradu, a drugi 8. do 10. rujna u Sofiji.

Ćirilo-Metodska izložba u Velehradu. Izložba Ćirilo-metodijska priredit će se buduće godine u Velehradu od g. 1909. — 1910. Izložba prikazivat će stvari, časopise, brošure i knjige, koje se tiču Ćirilo-Metodijskih udruga u Velehradu i drugdje u prošlom stoljeću, pa sve do danas. U tu svrhu umoljavaju se književnici, umjetnici, narodni i kulturni zavodi, nakladitelji, knjižare i antikvarijati diljem čitavog slavenskog svijeta, da bi uzajmili ili priposlali predmete, koji spadaju u okvir te izložbe, tako da bi se mogla podati podpuna slika te organizacije. Svi pozamijeni ili poklonjeni predmeti bit će označeni i zapisani u posebnoj publikaciji o toj izložbi. Umjetnici svake vrsti i svih slovenskih naroda, koji su obradili bud koji sujet slavnih apoštola slovenskih mogu učestvovati na toj izložbi. Za sve upite i pošiljke jest adresa: Ruch Cyrillo-Methodjejsky, Velehrad (Moravska).

Veliki požar u Doboju. Dobjo u Bosni postradao je od požara. Vatra se je pojavila u ponedjeljak u pol 9 sati u gornjoj čaršiji, u dućanu Krste Jeftanovića, te se je odmah raširila s obje strane ceste, najprije lievo, pak onda desno. Izgorenih dućana ima 30 i to sve, mođe se reći, muslimanskih. Vriednost tih dućana, osim gotova novca u kasama, iznaša sigurno minimum od 50.000 kruna. Između izgorjelih dućana i kuća, nalaze se i dva dućana jevrejska, nu, katoličkih nema ni jedan, kao što ni kuća. Odmah su u pomoć skočili vatrogasci šećerne fabrike na Usori, koji su svojim junačkim poljevanjem spasili novo sagradjenu džamiju.

Hrvatsko-slovenska knjižara u Trstu. Inicijativom „Hrvatskog društva za pučku prosvjetu“ otvoriće se desokora u Trstu hrvatska knjižara, koju će voditi g. Josip Gorenjec, prokušani mnogogodišnji poslovodja najveće Hartmanove knjižare u Zagrebu (sada Kugli). Nadamo se, da će Slovenci i Hrvati Trsta i okolice i moralno i materijalno to hrvatsko poduzeće podupirati.

Hrvatski sabor u Zagrebu, kako se iz pouzdana vrata doznaje, otvoriće se 11. listopada, te odmah biti raspušten, a novi se izbori raspisati za nekoliko dana iza raspusta.

Kulturna slava u Istri. U Kastvu, na pialcu „Crekvini“ proslavit će se dne 25. o. mj. rijetka kulturna slava Istre. Proslavit će se četrdesetogodišnja prve i najstarije istarske čitaonice. Kako ova proslava znači povijest i razvoj hrvatstva u Istri, sprema se rodoljubni svijet istranski, da dostojno proslavi ovu svoju prvu najveću slavu. Hrv. pjev. tamb. društvo „Istarska Vila“ ka i kastavski djaci pripomoći će svojim sudjelovanjem uvelečanju ove narodne slave. Odbori marljivo veđ rade pa nema sumnje, da će ova slava u tom „biser zmu istarske Liburnije“ ispasti dostojno hrvatske Istre.

Novi hrv. list u Chicagu. Dne 25 srpnja izašao je prvi broj novog hrv. tjednika „Pučki list, Sudeći po programu, otiskanu na prvoj stranici svrha je listu trostruko: podići ekonomsko stanje hrv. naroda u Americi, poučavati ga u engleskom jeziku, te nastojati, da američki Hrvati postanu građani Sjed. Država. Svakako lijepa i hvaljevridna svrha, stog želimo novom kolegi najbolji uspjeh, a njegovim predplatnicima dobra i poučna štiva.

Zidarski štrajk u Zagrebu. Pošto su građevni poduzetnici u utorak izjavili, da se ne mogu upustiti u razpravu glede novoga zahtjeva (10^{0/0} povišice na dosadašnju plaću), jer je u krestosti još pogodba, kojom su plaće do konca g. 1908. uređene, nehtjedeše zidarski radnici stupiti u posao, pa je time nastao zidarski štrajk.

Najnovija Albinova opereta. Na bečkom kazalištu „Ivan Strauss“ (Johann Strauss-Theater) davati će se najnovija Albinova opereta „Barun Trenk.“ Tekst je toj opereti napisao A. M. Willner, a davati će se na rečenom kazalištu naredne sezone.

Objed kod Fućeka. Kao na kraljev rođendan obdržavao je komesar Fuček svečani objed. Ujedno je to bio i pokusni objed, da se vidi, tko će sve doći. No varka nije uspjela. Odazov je bio jako, jako slab. Badava je Rakodžay izvirivao sve do pola tri, ali tek tu i tamo zazvrndaše koja kola. Ujedno je počeo jako kasno — ali je dosta rano svršio na nezadovoljstvo Rakodžezay-evo.

Izgredi protiv hrvatskih zastava u Pu-lju. U sobotu u predvečer kraljev imendana nekovi Hrvati i hrvatska društva u Puju izvijesili su hrvatsku trobojnicu. T-ljianska rulja najgore vrsti počela je demonstrirati i zahtjevati, da se zastave odstrane. Načelnik poturica Stanić dao je nalog, da se moraju zastave silom skinuti, nu zapovjednik redara Hasek nije htio tog ualoga izvršiti. Na to su došli vatrogasci i skinuli dvie zastave. Jednu u „Via Abbazia“ i drugu u „Via S. Martino“. Pred Narodnim Domom sabralo se međutim toliko našeg naroda, da se nisu podufali niti demonstrirati kamo li skinuti zastavu. U nedjelju vijale su se ponovno sve zastave bez izgređa.

Na prikaz. Primili smo sa zahvalnošću sliedeće knjige: „Hrvatska mladost“ — napisali Franjo Sudarević, Rudolf F. Magier i Josip Žežav. — „Sa siela i prela.“ napisao Rudolf F. Magier. — „Priče i basne“ sv. I. i II. napisao Ad. Makale. Sve su ove knjizice namijenjene hrvatskoj mladeži.

Naše brzojavke.

Zagreb, 21. Priobćenja o programu komesara Rakodžezaya izazivju obće ogorčenje. Provedba tog programa naići će na jednodušna narodni odpor. Sutrašnja glavna skupština hrvatske stranke prava po prijavama i po obćem interesu, što ga pobudjuje, uspjeti će sjajno.

Beč, 21. Austrijski poslanik u Carigradu Pallavicini zajedno s ruskim poslanikom Sinowijevom izradjuje osnovu o reformi pravosuđa u Macedoniji, držeć se u glavnome stanovišta, što ga je austrijski ministar izvanjskih posala barun Aehrenthal saobćio sir Hardinge-u. Reforma ide za tim, da uvede kontrolu velevlasti nad pravosuđnom upravom Turske u Macedoniji.

Beč, 21. Ministarsko vieće odredilo je, da se sazov sabora u Zadru urže dne 9. rujna.

Marienbad, 21. Francuzki ministar predsjednik Clemenceau sastao se je ovjđe danas s englezkim kraljem Edwardom.

Pariz, 21. Jules Cambon, generalni guverner u Alžiru, pozvan je kod njemačkog državnog kancelara Bülowa u Norderney na nekoliko dana.

Tanger, 21. Mitley-Hafid proklamiran je novim sultanom Maroka.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)

Vlasnik, izdavalatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Banka Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:

sa odkazom od 5 dana uz 2^{1/2} %
" " " " 15 " " 3^{1/2} %
" " " " 30 " " 4^{1/2} %

Uložke u zlatnim Napoleonia ili u engl. funtim.

(sterlinam) uz uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz 2^{1/2} %
" " " " 30 " " 2^{1/2} %
" " " " 3 " " 3^{1/2} %

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1^{1/2} %.

Banko-Žiro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjizice na štednju uz dobit od 3^{1/2} %.

Otvara tekuće račune u raznim vrednotama.

Inkasso: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izričanih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cernikovo, Cormons, Cernovica, Eger, Rievno, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solograd (Salzburg), Split, Ploplitz, Troppau, Wamnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Kork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predjume na vrednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontrinja (Contrirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju protiv kojej mu drago pogbejlji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osjeđuraje vrednote protiv gubitim zriebanja.

Banka Commerciale Triestina.

Vrstan, sposoban mladić,

gimnazijalac, spravan je kroz iduće velike školske praznike pripravljati učenike za prijamni izpit I., II. i III. razreda realke ili gimnazije uz primjerenu naknadu.

Za potanje obavjesti obratit se našem Uredništvu.

IVAN RUDE

Šibenik — Glavna ulica

preporuča P. n. obćinstvu svoj veliki izbor ilustrovanih zbirnica i svoju bogato obskrbljenu papirnicu sa svim pisarsničkim predmetima.

Prodavaju se školske knjige i raznovrstni koledari.

Veliko skladište igračkaka, galanterijske sitničarje, predmeta iz terakote. Najljepši izbor parfumerija itd. itd. Cjene umjerene. Naručebe se opremaju svom pospješeno.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u kontu korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuvna zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbljuje zajmове uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osjeđivanje proti gubitku kod zdriebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmове na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
..... Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predujmove na vrijednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, sveke vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaće dozname na sva glavna tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumnte) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjetnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posređuje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

NOVO ustanovljena

Hrvatska Tiskara

u Šibeniku
(ulica Stolne Crkve).

Preporučuje se najtoplije P. N. Obćinstvu za izradbu svakovrstnih radnja kao: raznih djela i brošura, posjetnica, kuverta, listovnih i trgovačkih

papira, zaručnih i vjenčanih objava, osmrtnica i sve druge u tu struku zasjecajuće radnje. Jamči za tačnu i modernu izradbu uz posve umjerene cijene.

JEDINA HRVATSKA TVORNICIJA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Častim se preporučiti p. n. obćinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, braćovštinama, svoju krasnu uređenu

TVORNICIJA VOŠTANIH SVIEĆA

Kod mene se dobit mogu izvrstne, a od mnogih priznate u svim veličinama

— svieće od pravog pčelinjeg voska —

kao i finog crkvenog tamjana.

Prodajem dobra vrcanog — po zdravlje — koristna meda Klg. po K. 1:20. Kupujem uz dobru cijenu u svim količicama žutog voska.

Svaku i najmanju naručbu p. n. mušterija obavljam najspremnije, kao i uz najpovoljnije uvjete.

S veleštovanjem

VLADIMIR KULIĆ
Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

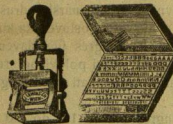
JEDINA HRVATSKA TVORNICIJA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

SVOJ K SVOME SVOJ K SVOME

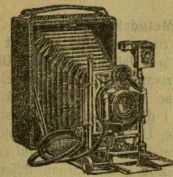
SVOJ K SVOME SVOJ K SVOME

KNJIŽARA I PAPIRNICIJA IVANA GRIMANI - A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

Preduzimlje naručbe svakovrstnih pečata od kausčucka i kovine.

Skladište fotografskih aparata i svih nuzgrednih potrebitina.

Skladište najboljih i najjeftinijih šivaćih strojeva „SINGER“ najnovijih sistema.

preporuča svoj veliki izbor liepih HRVATSKIH, TALIJANSKIH, NJEMAČKIH I FRANCUZKIH KNJIGA, romana, slovnica, riečnika, onda pisanih sprava, trgovačkih knjiga, uređovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima pretplate na sve hrvatske i strane časopise uz originalnu cijenu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću. Velika zaliba svakovrstnih toplomjera, zvieker-naočala od najbolje vrsti i leća u svim gradacijama. VANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.

Svaki trgovac koji ne oglašuje svoju robu, ustupa mjesto svojim takmacima, koji oglašuju.

Dvorski dobavljač Nj. Sv. Pape Pia X.

Johann Heindl
Vitez pap. red. Sv. Grgura i reda Sv. Greba.
Odklikovan počasnim križem „PRO ECCLESIA ET PONTIFICE“.
I. STEFANSPATZ 7. DEČ I. STEFANSPATZ 5. KNEZ. nadbiskup. palača DEČ Kneza stolnog kaptola
Skladište svakovrstnih predmeta za crkve, knjižara, prodaja umjetnina i parafarima. Izrađuje po naručbi zastave za crkve, bratovštine, i društva. Drži gotove i izvršuje po želji i prima na popravljivanje sve predmete za službu božju i za urese oltara i crkava uz umliereni cijenu. U svakoj veštini i izrada slika i kipova svih Svetaca. Veliki ilustrovani katalog šalje se po želji badava i franko. Uvjeti izplate najpovoljnije.

Drogarija Vinka Vučića Šibenik (prije A. Junakovića)

preporuča svoj bogato oskrbljeni dućan raznim ljekovitim mlirodijama, predmetima iz gume, svakovrstnim mineralnim vodama, velikim izborom najfinijih parfima i predmeta nužnih za bolesnjike.

HRVATI,
sjetite se družbe
sv.
Ćirila i Metoda.

NE ČITATI

samo već kušati se mora

davno prokušani medicinski

STECKENPFERD

od ljljanova mlieka SAPUN

od BERGMANNA i Druga, Draždjani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom BERGMANNOVA SAPUNA

od ljljanova mlieka da se lice oslobodi od sunšanih pjegica, da zadobije bijeli tein i nježnu boju.

Pretplatno komad po 80 para

u drogariji VINKA VUČIĆA
ŠIBENIK.

Najbolje sredstvo za negovanje USTA I ZUBI

Glavno skladište za Dalmaciju kod E. VINKA VUČIĆA, Šibenik.